

3-1-2549

ประชากร ภัยพิบัติธรรมชาติ ความยากจน และความมั่นคงของมนุษย์

กัสสร ลิมาชนนท์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jdm>

Part of the [Demography, Population, and Ecology Commons](#)

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Demography by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ประชากร ภัยพิบัติธรรมชาติ ความยากจน และความมั่นคงของมนุษย์*

ดร.ภัสสร ลิมานนท์**

ความนำ : ประชากรกับการพัฒนา

ในช่วงทศวรรษ 1990 มีการประชุมนานาชาติระดับโลกหลายครั้ง ที่หยิบยกเอาเรื่อง ภาวะแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาสังคมเป็นประเด็นสำคัญของการอภิปรายและเพื่อกำหนดเป็นนโยบายระหว่างประเทศ การประชุมหนึ่งที่มีความสำคัญและมีแผนปฏิบัติการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้คือ การประชุมเรื่องประชากรกับการพัฒนาที่จัดขึ้นในปี พ.ศ.2537 (รู้จักกันในชื่อเดิมว่า 1994 International Conference on Population and Development หรือชื่อย่อว่า ICPD 1994) โดยมีแนวคิดสำคัญที่เปลี่ยนจากการเน้นเรื่องปริมาณประชากรมาเป็นเน้นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชากรผ่านแผนพัฒนา 13 กลุ่มหลัก คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) ความเสมอภาคระหว่างเพศและการเสริมอำนาจให้กับสตรี 3) ครอบครัว : บทบาท สิทธิ องค์ประกอบและโครงสร้าง 4) การเติบโตและโครงสร้างของประชากร 5) อนามัยการเจริญพันธุ์และสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ 6) สุขภาพ ภาวะเจ็บป่วย และภาวะการตาย 7) การกระจายตัวของประชากร การขยายตัวของเมือง และการย้ายถิ่นในประเทศ 8) การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ 9) ประชากร การพัฒนา และการศึกษา 10) เทคโนโลยี การวิจัย และการพัฒนา 11) การปฏิบัติการระดับประเทศ 12) ความร่วมมือระหว่างประเทศ และ 13) การสร้างพันธมิตรกับองค์กรเอกชน (UN, 1995)

เพื่อให้เป้าหมายการพัฒนาเหล่านี้ประสบผลสำเร็จ ผู้นำประเทศและตัวแทนรัฐบาลที่เข้าร่วมประชุมจำนวน 179 คน จึงได้มีข้อตกลงร่วมกันเป็นเอกฉันท์ในการจัดให้มีแผนปฏิบัติการ 20 ปี (20-Year Programme of Action 1994-2015) โดยยืนอยู่บนพื้นฐานแห่งการยอมรับนับถืออธิปไตยของแต่ละประเทศ และสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับแผนปฏิบัติการดังกล่าว

* กรอบแนวคิดเรื่องนี้ได้นำเสนอต่อที่ประชุม The 7th International Conference of Asia-Pacific Sociological Association วันที่ 17 ธันวาคม 2548 ณ ASEAN Institute for Health Development มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม

** ศาสตราจารย์ และผู้อำนวยการ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในช่วงเวลาถัดมาไม่นานนักคือ ทศวรรษที่ 2000 ในโอกาสที่ดำเนินงานมาครบรอบ 60 ปี องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมระดับโลกอีกครั้งระหว่างวันที่ 14-17 กันยายน 2548 คือ World Summit ซึ่งเป็นการประชุมสุดยอดระดับโลก มีตัวแทนจาก 189 ประเทศ ซึ่งรวมถึงหัวหน้ารัฐบาลและผู้นำประเทศ จำนวนมากถึง 147 คน เข้าร่วมประชุม ได้กำหนดแผนงานที่มีชื่อว่า "เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ" (Millennium Development Goals หรือ MDGs) โดยกำหนดให้แผนพัฒนานี้บรรลุเป้าหมายไว้ที่ปี พ.ศ.2558 (ค.ศ.2015) แผนพัฒนานี้มี 8 เป้าหมายหลัก และ 18 แผนงานย่อย เพื่อเป็นแนวทางหรือเครื่องมือที่นำไปสู่การลดความยากจน ความหิวโหย โรคภัยไข้เจ็บ การเลือกปฏิบัติต่อสตรี การเสื่อมสภาพของที่ดิน ทำกิน และการไม่รู้หนังสือ เป้าหมายหลัก (goals) 8 ประการ รวมถึง

- 1) ลดความยากจนและความอดอยากหิวโหย
- 2) ให้เด็กได้รับการศึกษาถ้วนหน้า
- 3) ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ และการเสริมอำนาจให้สตรี
- 4) ลดอัตราการตายของเด็ก
- 5) ยกระดับสุขภาพมารดาและลดอัตราการตายมารดา
- 6) ชะลอและลดการแพร่เชื้อ HIV/AIDS มาลาเรีย และโรคอื่นๆ
- 7) สร้างหลักประกันเพื่อลดการสูญเสียทรัพยากรและความเสื่อมของภาวะแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ
- 8) สร้างพันธมิตรระดับโลกเพื่อการพัฒนา

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) นี้มีความเชื่อมโยงอย่างสำคัญกับแผนปฏิบัติการ 20 ปี ของ ICPD 1994 โดยที่ทุกฝ่ายมีความหวังร่วมกันว่า เมื่อถึงปลายแผนที่กำหนดไว้ในปี ค.ศ.2015 แผนพัฒนาเหล่านี้จะช่วยเปลี่ยนชีวิตประชากรในโลกให้ดีขึ้น รวมทั้งจะสามารถลดจำนวนประชากรที่ตกอยู่ในภาวะความยากจนได้ประมาณครึ่งหนึ่ง (Thoraya Ahmed Obaid, UNFPA, nd.)

เป้าหมายหลักและแผนงานย่อยทั้งหมดนี้ ถูกกำหนดขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ประจักษ์กันโดยทั่วกัน นานนับหลายทศวรรษว่า การเพิ่มประชากรในอัตราสูงและรวดเร็ว การไม่รู้หนังสือ การเลือกปฏิบัติต่อสตรี ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิง สภาวะสุขภาพที่ไม่ดี การล่องละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และสภาวะแวดล้อมที่เสื่อมสภาพลงอย่างมาก เหล่านี้คือสาเหตุสำคัญของภาวะความยากจนของประชากรในหลายๆ สังคม ที่ท้ายสุดส่งผลให้ความมั่นคงของมนุษย์และสังคมเกิดความสั่นคลอนได้ง่าย

ตามแนวคิดสำคัญของแผนปฏิบัติการ 20 ปี ของ ICPD 1994 นั้น เห็นว่าการที่จะทำให้แผนพัฒนาที่ยั่งยืนไปถึงเป้าหมายได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องตระหนกอย่างเต็มเปี่ยมถึงความ

สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา มีระบบการจัดการที่ถูกต้องและเหมาะสม และนำไปสู่ความสมดุลและความกลมกลืนของทั้งสององค์ประกอบนี้ ในหลายประเทศได้ประจักษ์ว่า การเพิ่มประชากรที่เป็นไปอย่างช้าๆ สามารถซื้อเวลาให้ประเทศได้มีเวลาปรับตัวอย่างเหมาะสมกับการเพิ่มประชากรในอนาคต สามารถช่วยให้ประเทศพัฒนาศักยภาพในการต่อสู้กับความยากจน สามารถหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อปกป้องและซ่อมแซมภาวะแวดล้อมที่เสื่อมสลายไป รวมทั้งสามารถกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (UN, 2005 : 37)

ภัยพิบัติธรรมชาติและภาวะความยากจน :

อย่างไรก็ตาม บนเส้นทางที่องค์การระดับโลกและนานาชาติได้พยายามร่วมกันหลายทศวรรษที่ผ่านมาในอันที่จะให้แผนพัฒนาต่างๆ บรรลุเป้าหมาย เพื่อลดความยากจนของประชากรและเสริมความแข็งแกร่งมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่สังคมโดยรวมนั้น ได้พบว่ามีปัจจัยหนึ่งที่นับวันเริ่มเข้ามามีส่วนอย่างสำคัญต่อการเกิดภาวะความยากจน และส่งผลให้ความมั่นคงของมนุษยชาติเกิดความคลอนแคลนอย่างมากแต่มิได้มีปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาใดๆ อย่างชัดเจนเท่าที่ควร ปัจจัยนี้คือ ภัยพิบัติธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในระยะหลังและส่งผลกระทบรุนแรงต่อมนุษย์ในวงกว้างและในหลายมิติด้วยกัน ภัยพิบัติธรรมชาติที่กล่าวถึงนี้รวมถึงแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด คลื่นยักษ์ พายุ เช่น เฮอริเคน ทอร์นาโด ใต้ฝุ่น ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ น้ำท่วม น้ำหลาก ซึ่งภัยพิบัติธรรมชาตินี้ส่วนหนึ่งเป็นผลทางอ้อมจากการกระทำของมนุษย์นั่นเอง

ภัยพิบัติธรรมชาติที่เกิดขึ้น แม้จะมีความรุนแรงในระดับมากน้อยต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ประจักษ์ทั่วกันคือ ผลกระทบที่ก่อให้เกิดความทุกข์ยากที่เนื่องมาจากความสูญเสียทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สินที่อาจพลิกชีวิตให้ประชากรผู้ประสบภัยตกอยู่ในภาวะความยากจนได้ในชั่วพริบตา ที่ร้ายหนักขึ้นไปก็อาจเป็นกรณีของประเทศยากจนหรือด้อยพัฒนาที่การให้ความช่วยเหลือและการตอบสนองจากภาครัฐเพื่อแก้ปัญหาและจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติธรรมชาติเป็นไปอย่างล่าช้า ก็วยังส่งผลให้ประชากรที่ประสบภัยพิบัติตกอยู่ในภาวะยากจน ในหลายสถานการณ์ กลุ่มผู้ประสบภัยเหล่านี้ไม่สามารถฟื้นตัวทั้งทางเศรษฐกิจสังคมได้อีกเลย และอาจส่งผ่านความยากจนต่อไปยังสมาชิกครอบครัวอีกหลายรุ่นคน

ในช่วงเวลาเพียง 1 ปีที่ผ่านมา (2547-2548) ได้มีสถานการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติเกิดขึ้น 3-4 ครั้ง ที่อาจหยิบยกมาเป็นกรณีตัวอย่างให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างประชากร ภัยพิบัติธรรมชาติ ความยากจน และความมั่นคงของมนุษย์ดังกล่าวข้างต้น คือ กรณีธรณีพิบัติภัยที่ก่อให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิเมื่อ 26 ธันวาคม 2547 กรณีพายุเฮอริเคน แคทรินา วิล และริตาที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคม 2548 กรณีแผ่นดินไหวในแถบเอเชียใต้ เมื่อ 8 ตุลาคม 2548 และ 13 ธันวาคม 2548 ภัยพิบัติธรรมชาติทั้งหมดนี้ได้ทำให้โลกได้ประจักษ์ถึงระดับความรุนแรงที่คร่าชีวิตมนุษย์ไปนับแสน และก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้างต่อทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติกับภาวะแวดล้อมมากจนมีอาจประมาณค่าได้

ในวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 ได้เกิดธรณีพิบัติภัย (geological hazard) โดยเหตุเกิดจากการเคลื่อนตัวของแนวรอยต่อของแผ่นเปลือกโลกหรือแผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงสูงถึงระดับ 8.9 มาตราวัดริกเตอร์ โดยมีศูนย์กลางอยู่บริเวณมหาสมุทรอินเดีย ผังอันดามัน แถบด้านตะวันตกเฉียงเหนือของบริเวณเกาะสุมาตราประเทศอินโดนีเซีย ที่เมืองบันดา อาเจห์ ที่อยู่ห่างจากจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวเพียง 100-150 กิโลเมตร ผลกระทบที่รุนแรงสุดจากแผ่นดินไหวนี้คือ คลื่นขนาดยักษ์ที่เรียกว่าสึนามิหรือคลื่นอ่าวเร็ว ที่โถมทับพื้นที่ของประเทศต่างๆ แถบมหาสมุทรอินเดีย ได้แก่ ศรีลังกา มาเลเซีย เกาะอันดามัน และนิโคบาร์ของอินเดีย อินโดนีเซีย และประเทศไทย รวมทั้งแรงคลื่นได้แผ่กระจายไปถึงประเทศโซมาเลีย ทวีปอาฟริกา บันทึกข้อมูลทางธรณีวิทยาแผ่นดินไหวที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวอยู่เหนือความคาดหมาย เพราะไม่เคยมีประวัติการเกิดแผ่นดินไหวที่ก่อให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิที่รุนแรงเช่นนี้มาก่อน (ศูนย์สนับสนุนการฟื้นฟูผลกระทบจากวิบัติภัยสึนามิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2548) กล่าวคือ คลื่นยักษ์นี้ได้คร่าชีวิตประชากรในประเทศแถบอันดามันไปมากเกือบ 300,000 ราย ผู้คนสูญหาย บาดเจ็บจำนวนมหาศาล ทรัพยากรธรรมชาติทั้งบนบกและใต้น้ำถูกทำลายในวงกว้าง สภาพทางภูมิศาสตร์ เช่น เกาะ แก่ง หาดทราย ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพราะแรงคลื่น ทรัพย์สินสูญหายนับประมาณค่ามิได้ สำหรับประเทศไทย มีรายงานว่าคลื่นยักษ์ได้คร่าชีวิตคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติไปมากถึงกว่า 5,000 ราย บาดเจ็บกว่า 8,000 ราย และผู้คนอีกประมาณ 3,000 ราย ยังคงสูญหาย นอกเหนือจากการสูญเสียชีวิตมนุษย์แล้ว คลื่นยักษ์ก็ยังได้ส่งผลกระทบด้านธรณีวิทยาและสมุทรศาสตร์กายภาพ ระบบนิเวศทั้งพื้นบนบกและในทะเลอันได้แก่ ป่าพรุ ป่าชายเลน สวนปาริมฝั่ง แนวปะการัง และหญ้าทะเลที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน เพราะเป็นส่วนที่ส่งผลในระยะยาวต่อสภาวะแวดล้อมและการดำรงชีพของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประชากรที่การดำรงชีพและวิถีชีวิตรวมทั้งการประกอบอาชีพต้องอาศัยประโยชน์โดยตรงจากธรรมชาติ เช่น กลุ่มประชากรที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการประชากรที่ทำอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวงจรกิจการประมง ที่คาดว่าจะมีจำนวนมากประมาณ 2 ล้านคนในแถบ 6 จังหวัดของประเทศไทย รายงานจากจังหวัดภูเก็ตที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญยิ่งของประเทศพบว่า หลังการเกิดคลื่นยักษ์ไม่นานนัก จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก ทำให้พนักงานโรงแรมประมาณ 40,000 คน ตกงาน ทั้งนายจ้างและพนักงานโรงแรมยอมลดเงินเดือนตัวเอง หรือผลิตกันหยุดงาน เพื่อจะยังคงมีรายได้ส่วนหนึ่งมาเลี้ยงครอบครัว ในจังหวัดพังงาซึ่งเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบรุนแรงสุดจากคลื่นยักษ์ ห้องพักกว่า 6,000 ห้องถูกทำลาย พนักงานโรงแรม 4,000 กว่ารายว่างงานทันที และต้องออกจากพื้นที่เพื่อแสวงหางานทำที่อื่น (Onnuch Hutasingh, 2005)

ประชากรอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบรุนแรงมากจากคลื่นยักษ์สึนามิคือ กลุ่มชาวประมงพื้นถิ่น และผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับกิจการประมง เพราะเครื่องมือประกอบอาชีพเช่น เรือ แห อวน อุปกรณ์

ต่างๆ สูญหายไปหมดสิ้น รวมทั้งต้องหยุดประกอบอาชีพนี้เป็นเวลาแรมปีจนกว่าจะได้รับความช่วยเหลือด้านเครื่องมือประกอบอาชีพอีกครั้ง และประชากรกลุ่มนี้จำนวนไม่น้อยคิดเปลี่ยนอาชีพเพราะความกลัวคลื่นอีกทั้งเมื่อมีการจัดระเบียบพื้นที่ใหม่ (rezoning) ของภาครัฐในแถบแนวชายหาดและเพื่อความปลอดภัยหลายชุมชนต้องโยกย้ายไปสู่พื้นที่ลึกเข้าไปจากชายฝั่ง การเปลี่ยนแปลงการตั้งถิ่นฐานในลักษณะนี้ยังทำให้ประชากรที่เคยประกอบอาชีพประมงต้องประสบความยากลำบากมากขึ้นในการเลี้ยงครอบครัว และอาจต้องมีการเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ต้องฝึกฝนเรียนรู้ใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่และสภาวะแวดล้อมใหม่ ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องอาศัยเวลาในการปรับตัวและพัฒนาทักษะ ซึ่งอาจทำให้เกิดช่องว่างรวมทั้งสกัดกั้นศักยภาพของประชากรกลุ่มนี้ในการเลี้ยงดูครอบครัวและการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิดภาวะความยากจน หากความช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นไปอย่างล่าช้าหรือเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง และเป็นธรรม

ในช่วงเดือนสิงหาคม 2548 พายุเฮอริเคนแคทรีนา (Katrina) ที่มีความเร็วลมรุนแรงในระดับ 240 กิโลเมตรต่อชั่วโมง พัดถล่มพื้นที่ชายฝั่งเม็กซิโกของสหรัฐอเมริกาโดยรัฐที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดคือ หลุยส์เซียนา เมืองนิวออร์ลีนส์ มิสซิสซิปปี อلابามา โดยพื้นที่ร้อยละ 80 ของหลุยส์เซียนาจมอยู่ใต้น้ำเนื่องจากเขื่อนกั้นน้ำบริเวณทะเลสาบพอนท์ชาร์ทรอนแตกร้าง ก้นน้ำที่ล้นทะลักไม่อยู่ ฐานชุดเจาะน้ำมันอย่างน้อย 20 แห่งในอ่าวเม็กซิโกจมอยู่ใต้น้ำ และถูกกระแสน้ำพัดหายไป มีผู้เสียชีวิตมากถึง 500 ราย ทรัพย์สิน คราวเรือนถูกทำลาย นับเป็นพายุเฮอริเคนที่มีฤทธิ์รุนแรงสุดที่เคยถล่มสหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2443 หลังพายุเฮอริเคนแคทรีนา ก็ได้เกิดพายุเฮอริเคนริตาและวิล ติดตามมาซึ่งได้สร้างความเสียหายให้แก่พื้นที่ได้ไม่น้อยเช่นกัน (มติชน 28 ธันวาคม 2548)

ถัดมาเพียงไม่ถึง 2 เดือน ก็ได้เกิดภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงวัดแรงสั่นสะเทือนได้ถึง 7.6 มาตราวัดริกเตอร์ โดยมีศูนย์กลางอยู่ในแคว้นแคชเมียร์ส่วนที่เป็นเขตปกครองของปากีสถาน แถบเมือง Muzaffarabad นับว่าเป็นแผ่นดินไหวรุนแรงสุดในรอบ 100 ปี ของเอเชียใต้ ฤทธิ์จากแผ่นดินไหวนี้ทำให้เมืองชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือของปากีสถานเปลี่ยนเป็นซากปรักหักพังไปทั้งเมือง อีกทั้งแผ่นดินไหวครั้งนี้ได้คร่าชีวิตมนุษย์ในประเทศแถบเอเชียใต้ (ปากีสถาน อินเดีย อาฟกานิสถาน) จำนวนมากถึง 75,000 ราย และไร้ที่อยู่อาศัยภายในชั่วข้ามคืนจำนวนมากถึงประมาณ 3 ล้าน 5 แสนคน ส่งผลให้ประชากรที่ยังมีชีวิตรอดประสบความทุกข์ยากทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตกอยู่ในความอดอยากหิวโหย และยากจนซ้ำซาก (มติชน 28 ธันวาคม 2548)

ถัดมาในวันที่ 13 ธันวาคม 2548 ได้เกิดแผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงวัดแรงสั่นสะเทือนได้ถึง 6.7 มาตราวัดริกเตอร์ ในแถบเทือกเขา Hindu Kush ของอาฟกานิสถานที่ส่งผลให้บ้านเรือนราษฎรจำนวนมากพังพินาศ รวมทั้งสัตว์เลี้ยงเกือบ 500 ตัว เสียชีวิต โชคดีที่การเกิดแผ่นดินไหวครั้งล่าสุดนี้ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต (RUETERS, Bangkok Post 14 December 2005)

การช่วยเหลือเบื้องต้นในช่วงเวลาฉุกเฉิน

หลังจากการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติแต่ละครั้ง คำถามแรกที่เกิดขึ้นก็คือ ผู้ประสบภัยและครอบครัวเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือทันทีและพอเพียงหรือไม่ คำตอบก็คือ โดยภาพรวมแล้วแม้ว่าความรวดเร็วในการตอบสนองเพื่อให้การช่วยเหลือต่อสถานการณ์เร่งด่วนในระยะสั้น ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจะแตกต่างกันไปบ้างแต่นับว่ามีความเพียงพอในระดับหนึ่ง เช่น กรณีภัยพิบัติภัยสึนามิที่ความช่วยเหลือขั้นต้นในทุกรูปแบบหลั่งไหลมาจากที่ต่างๆ มากมายทั้งในและนอกประเทศทั่วโลก เพื่อส่งไปยังพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ จนทำให้หน่วยงานภาครัฐตั้งรับความช่วยเหลือที่มีมากมายมหาศาลไม่ทันและไม่สามารถจัดระบบการบริหารจัดการเพื่อแบ่งปันปันส่วนสิ่งของเงินทองได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง อาสาสมัครจากทั่วโลกนับพันเดินทางเข้าไปในพื้นที่ประสบภัย เพื่อให้การดูแลปฐมพยาบาลเบื้องต้นและช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ จัดระบบเครือข่ายการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล จัดสร้างที่พักอาศัยชั่วคราวซึ่งนับว่าเป็นการช่วยบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ประสบภัยได้ในระดับหนึ่ง

ในกรณีภัยพิบัติจากเฮอริเคนแคทรินานี้ สถานการณ์ความยากลำบากของครอบครัวผู้ประสบภัยอาจจะไม่แตกต่างออกไปมากนัก แม้ว่าขอบข่ายของความเสียหายจะไม่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางมากเท่ากับกรณีคลื่นยักษ์สึนามิ แต่พบว่าการตอบสนองจากรัฐบาลกลางและเจ้าหน้าที่ระดับมลรัฐที่จะให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่เพียงพอ ทั้งๆที่สถานการณ์ภัยพิบัตินี้เกิดขึ้นในประเทศที่ได้ชื่อว่ามีความร่ำรวยและพัฒนาแล้ว ส่งผลให้เกิดสภาพจลาจล มีการปล้นสะดมร้านค้าอุปโภคบริโภค ทำให้มีการปราบปรามอย่างรุนแรงจากเจ้าหน้าที่ จนกลายเป็นประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง ผลจากการจัดการที่ไม่เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการ ได้ส่งผลกระทบให้กับครอบครัวผู้ประสบภัย โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่อยู่ในครอบครัวยากจนที่ต้องดำรงชีพอย่างยากเย็นมากขึ้น

สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติครั้งล่าสุดจากแผ่นดินไหวในหลายประเทศแถบเอเชียใต้ พบว่า แม้จะมีความช่วยเหลือหลั่งไหลมาจากทั่วโลกหลังการเกิดเหตุ แต่กลับมีปริมาณน้อยนิดเมื่อเทียบกับความต้องการของจำนวนผู้ประสบภัยนับล้านคน และมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับความช่วยเหลือเมื่อครั้งเกิดกรณีภัยพิบัติภัยสึนามิในเวลาไม่ถึงปีที่ผ่านมา และนับว่าเป็นความโชคร้ายซ้ำสองที่ภัยพิบัติซึ่งมีระดับความรุนแรงขนาดนี้ ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้กับฤดูหนาวที่มีความหนาวเย็นในระดับที่รุนแรงมากเช่นกัน การให้ความช่วยเหลือทางอากาศโดยเฮลิคอปเตอร์แม้จะมีจำนวนไม่น้อย แต่ไม่สามารถครอบคลุมได้ในทุกพื้นที่ที่มีผู้ประสบภัยอาศัยอยู่ ซึ่งในช่วงหน้าหนาวที่มาถึงนี้มีผู้คนจำนวนมากกว่า 3 ล้านคนที่ต้องการที่อยู่อาศัยหรือเต็นท์ รวมทั้งอาหารการกินในปริมาณมากเกินกว่าที่ผู้เกี่ยวข้องจะจัดหาให้ได้ทันเวลา ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าครอบครัวที่รอดชีวิตจากภัยพิบัติ

ธรรมชาติครั้งนี้ ต้องเผชิญความหนาวเย็น ความหิวโหยและอยู่กับความเจ็บไข้ได้ป่วยที่ไม่ได้รับการดูแลรักษาจนอาจทำให้มีผู้เสียชีวิตเพิ่มจำนวนอีกมาก

มีรายงานจากองค์กร Regional World Food Programme (WFP) ว่าในช่วงหลังจากการเกิดเหตุการณ์นี้ ทางองค์กรได้รับเงินช่วยเหลือเพียงร้อยละ 13 ของวงเงินประมาณ 56 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่จำเป็นต้องนำมาใช้เลี้ยงดูประชากรที่อยู่ในแถบเทือกเขาหิมาลัยตลอดช่วงหน้าหนาวที่กำลังผ่านเข้ามา (REUTERS, Bangkok Post 26 October 2005)

การช่วยเหลือระยะยาวเพื่อการฟื้นฟูสภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม :

คำถามสำคัญที่ยังคงเหลืออยู่และต้องมีการติดตามต่อไปคือ อนาคตของครอบครัวผู้ตกทุกข์ได้ยากเนื่องจากการประสบภัยพิบัติธรรมชาติที่มีจำนวนเพิ่มนับหลายล้านในทั่วทุกภูมิภาคของโลกเพียงในช่วงระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งปีที่ผ่านมาจะเป็นเช่นไร? การให้ความช่วยเหลือในระยะยาวจะดำเนินการอย่างไรให้ทันการณ์และเหมาะสม เพื่อการฟื้นฟูสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพจิต เพื่อให้ครอบครัวเหล่านี้ได้มีกำลังกายและกำลังใจในการดำเนินชีวิต และหลุดพ้นจากภาวะความยากจนเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะแผนระยะยาวในการให้การดูแลเพื่อการฟื้นฟูมีความหมายยิ่งต่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุขของคนเหล่านี้ ผู้เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยเฉพาะภาครัฐ จึงจำเป็นต้องนำประเด็นเหล่านี้มาพิจารณาเพื่อดำเนินการกำหนดแผนงานอย่างรวดเร็ว

การจัดแผนให้ความช่วยเหลือระยะยาวสำหรับผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในประเทศแถบเอเชียใต้ ดูเหมือนว่าอาจจะยังทำได้ยาก เพราะการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรและความช่วยเหลือในระยะแรกยังมีความซบเซาลงเนื่องจากปริมาณสิ่งของเงินทองมีไม่พอ โดยที่เมื่อประชากรส่วนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในแถบเทือกเขาสูงเหนือเขต snowline ขึ้นไปราว 1,500 เมตรได้รับการดูแลไปบ้างแล้ว ความช่วยเหลือส่วนใหญ่จึงถูกโยกย้ายมายังประชากรจำนวนมากเกือบ 2 ล้านคนที่อยู่ในพื้นที่ด้านล่างของเขต snowline ให้พ้นจากความทุกข์ยากในช่วงหน้าหนาว ประชาคมโลกได้ให้สัญญาที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ปากีสถานในจำนวนเงินมากถึง 6 พันล้านเหรียญสหรัฐ แต่จะเป็นงบประมาณสำหรับการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวเท่านั้น จากเงินจำนวนประมาณ 550 ล้านดอลลาร์สหรัฐที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้เพื่อนำมาช่วยเหลือผู้ประสบภัยเหล่านี้ในช่วงฉุกเฉิน ก็ได้รับวงเงินมาเพียงน้อยนิดทั้งที่ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนมีมากถึง 50-60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และดูเหมือนว่ากระแสการให้ความช่วยเหลือจากที่ต่างๆ เริ่มชะงักงันและแผ่วลงตามเวลาที่ผ่านมา (REUTERS, Bangkok Post 14 December 2005)

สำหรับงบประมาณและการช่วยเหลือระยะยาวสำหรับผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิของทุกประเทศพบว่า จากเงินงบประมาณจำนวน 6.7 พันล้านเหรียญสหรัฐที่มีผู้แสดงความจำนงจะบริจาคให้เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่นานนัก จนถึงปัจจุบันนี้งบประมาณเหล่านั้นได้รับมาเพียง 2.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ

ได้มีการคาดการณ์ว่าหากจะต้องทำการฟื้นฟูประเทศที่ประสบภัยสึนามิในช่วง 3-5 ปีข้างหน้า อาจต้องใช้เงินมากถึง 15 พันล้านเหรียญสหรัฐ (Kim Hak-SU, Bangkok Post, 5 June 2005) ความขาดแคลนงบประมาณเพื่อใช้ในการฟื้นฟูสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมดังที่เป็นอยู่ ย่อมหมายถึงว่าหลายแสนครอบครัว และประชากรนับล้านคนอาจต้องดำรงชีพอยู่ในภาวะความยากจนทั้งในปัจจุบันและส่งผลต่อความยากจนนี้ไปถึงสมาชิกครอบครัวในรุ่นลูกหลานต่อไปอีกนาน

นอกจากงบประมาณที่จำเป็นต้องได้รับจากแหล่งต่างๆ ทั่วโลกแล้ว ความพยายามและการบริหารจัดการขององค์การภาครัฐก็มีความสำคัญยิ่งต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวอีกด้วย ในกรณีของการเกิดธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ผ่านมามีการประมาณการ 1 ปี เมื่อ 26 ธันวาคม 2548 นั้น เห็นได้ชัดว่าในบรรดาประเทศที่ประสบภัยนี้ มีบางประเทศที่ระบบการจัดการฟื้นฟูทั้งสภาวะกายภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ประสบภัยส่วนใหญ่ได้ดำเนินรุดหน้าไปมากพอสมควร โดยประชากรส่วนใหญ่ได้กลับไปใช้ชีวิตตามปกติสุขมากขึ้น ในขณะที่บางประเทศ การบริหารจัดการและการดำเนินการเพื่อฟื้นฟูในระยะยาวยังเป็นไปอย่างช้ามากและขาดประสิทธิภาพ เพราะต้องรอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐเองและเงินทุนจากแหล่งทุนภายนอกประเทศ ผู้ประสบภัยยังคงต้องอาศัยอยู่ในที่พักชั่วคราว โดยไม่มีที่ท่าว่าเมื่อใดจะได้โยกย้ายไปยังบ้านถาวร ประชากรจำนวนมากยังคงรอรับความช่วยเหลือเพื่อเริ่มประกอบอาชีพที่เคยทำมา แต่ต้องรอรับความช่วยเหลือที่ผ่านเข้ามาเป็นครั้งคราว มีความไม่แน่นอนและนับวันความช่วยเหลือที่มาจากแหล่งต่างๆ เริ่มลดปริมาณลงอย่างมาก

ในกรณีของประเทศไทยตลอดช่วงเวลาที่ผ่านไป 1 ปี ความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจำนวนมากได้ถูกส่งผ่านไปยังประชากรในเขตพื้นที่พิบัติภัยทั้ง 6 จังหวัดภาคใต้ และแนวทางการฟื้นฟูสภาพทางกายภาพและเศรษฐกิจ สังคม ได้ดำเนินการไปมากพอสมควร แต่จากการประมวลผลข้อมูลจากหลายแหล่งด้วยกันพบว่า ยังคงมีปัญหาคือจำเป็นต้องได้รับการดูแลแก้ไขอีกมาก ซึ่งปัญหาที่ยังคงมีอยู่ทั้งหมดนั้น มีความเกี่ยวพันและส่งผลกระทบเชิงลบโดยตรงต่อภาวะความมั่นคงของมนุษย์และคุณภาพชีวิตของประชากรผู้ประสบภัย ปัญหาเหล่านี้ได้แก่ การดำรงชีพของประชากรโดยรวมและสวัสดิการของชุมชน การฟื้นฟูอาชีพ การขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ประกอบอาชีพ การมีงานทำ การฝึกอาชีพใหม่ ความขัดแย้งเรื่องสิทธิในการครอบครองและการใช้ที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย หนี้สินและความช่วยเหลือทางการเงิน เด็กกำพร้า โรงเรียนที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก น้ำสะอาด ระบบสุขภาพจิต ปัญหาสุขภาพจิต และการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นที่ช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถดูแลตัวเองได้

บทสรุป :

ทุกครั้งที่เกิดมีภัยพิบัติธรรมชาติที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ในหลายมิติ การให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนและทันการแก่ผู้ประสบภัยนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่ง ความช่วยเหลือที่หลังไหลมาจากที่ต่างๆ มีคุณค่าในการช่วยให้ผู้ประสบภัยได้พ้นช่วงเวลาแห่งความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น แต่นับว่าเป็นเพียงการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า สิ่งที่สำคัญกว่าก็คือการตอบสนองต่อปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนบริหารจัดการที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหทั้งระยะสั้นและระยะยาวอันเป็นผลจากภัยพิบัติธรรมชาติ เพื่อช่วยให้ครอบครัวของประชากรผู้ประสบภัยเหล่านี้ได้ฟื้นตัวกลับคืนสู่สภาวะปกติอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โครงการและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และสภาพจิตเป็นหนทางสำคัญในการลดความยากจนของประชากรได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อใดที่ประชากรผู้ประสบภัยสามารถยืนได้ด้วยลำแข้งของตนเอง และชุมชนมีความเข้มแข็งก็ย่อมหมายถึงการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนของความมั่นคงของมนุษย์และสังคมที่ทุกฝ่ายปรารถนาจะได้เห็น โครงการพัฒนาใดๆ ก็ตามที่รัฐพยายามสรรสร้างขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของมนุษย์ อาจไม่มีความหมายใดเลย ตราบเท่าที่ประชากรยังมีความอดอยาก หิวโหย และตกอยู่ในภาวะความยากจนที่ยืดเยื้อยาวนานหลายรุ่นคน

ภัยพิบัติธรรมชาติรุนแรงที่เกิดขึ้นมากกว่า 4 ครั้งในรอบเวลา 1 ปี ที่ผ่านมา ที่ได้ยกมาอภิปรายเป็นกรณีตัวอย่างให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประชากร ภัยพิบัติธรรมชาติ ความยากจนและความมั่นคงของมนุษย์ในรายงานฉบับนี้ ได้ให้บทเรียนสำคัญแก่นมนุษยชาติ สังคม และทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องหลายประการด้วยกัน เพื่อจะได้แสวงหาหนทางแก้ไขให้ประชากรผู้ประสบภัยหลุดพ้นจากภาวะความยากจนและเพื่อหาทางสร้างเสริมให้เกิดความมั่นคงในชีวิตมนุษย์อย่างยั่งยืน

ความไม่รู้ (ignorance) และการขาดความรู้ (lack of knowledge) ของสาธารณชนเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของภัยพิบัติธรรมชาติที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบในวงกว้างนั้น บ่อยครั้งเกิดจากการขาดการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้แก่ประชาชน (เช่น การสังเกตการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่มักบอกเหตุล่วงหน้า การฝึกซ้อมหลบภัย) เพื่อให้เกิดการป้องกันที่เหมาะสมและทันการเพื่อลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินให้น้อยลงแม้ว่าภัยพิบัติธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นสภาวะที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หรืออยู่เหนือการควบคุมของมนุษย์ก็ตาม การขาดการเตรียมการล่วงหน้าอย่างเหมาะสมจากองค์กรภาครัฐ เอกชนและจากภาคประชาชนเพื่อรับมือกับสถานการณ์พิบัติภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระบบการให้ความช่วยเหลือในยามฉุกเฉินที่มักขาดความชัดเจนในเรื่องความรับผิดชอบ การแบ่งหน้าที่ และการบริหารจัดการของหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันการ ทำให้เกิดความสับสนที่มักนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยตนเอง การขาดระบบการเตือนภัย

หรือการฝึกซ้อมเพื่อรับมือกับสาธารณภัย การจัดสรรแบ่งปันความช่วยเหลือทุกรูปแบบ (เงินบริจาค สิ่งของ อุปกรณ์บริโภค ที่ดินทำกิน อุปกรณ์ประกอบอาชีพ ที่อยู่อาศัย) ในหลายกรณีเป็นไปอย่างไม่เป็นธรรม และไม่ทั่วถึง ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งเช่นกันทั้งในกลุ่มผู้บริจาคและในกลุ่มผู้รับความช่วยเหลือ อีกทั้งกระแสความช่วยเหลือในช่วงเวลาฉุกเฉินเริ่มลดน้อยถอยลง ขณะที่แผนการช่วยเหลือระยะยาวยังไม่ได้เริ่มต้นหรือชัดเจนเท่าที่ควร

บทเรียนเหล่านี้จำเป็นต้องมีการศึกษา ตรวจสอบ และวิเคราะห์อย่างครบถ้วนทั้งวงจร เพราะมีประเด็นท้าทายหลายประการที่ถือว่าเป็นภาระรับผิดชอบของนักวิชาการ และนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาระดับสูงที่จะดำเนินการศึกษาปัญหาเหล่านี้ในเชิงลึกถึงสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติธรรมชาติ (และอาจรวมถึงภัยที่เกิดจากการกระทำของน้ำมือมนุษย์ที่ส่งผลให้สภาวะทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลง เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การรุกรานธรรมชาติในทุกรูปแบบ ส่งผลให้เกิดชุมชนภูมิโลกร้อนขึ้น หรือหนาวจัด น้ำท่วมหลากรุนแรง) เพื่อช่วยให้สาธารณชนได้เข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่กับธรรมชาติอย่างชาญฉลาด และกลมกลืน รวมทั้งรู้จักประมาณในการใช้หรือเอาประโยชน์จากธรรมชาติในระดับที่เหมาะสม และพอเพียง รวมทั้งเพื่อจะได้นำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสำคัญเสนอต่อฝ่ายวางแผนและกำหนดนโยบายในระดับรัฐ เพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกันภัยธรรมชาติ และรับมือผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้จะต้องมีการพัฒนาและจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น ความเสียหายจากภัยพิบัติ ความช่วยเหลือ ศักยภาพและทุนทางสังคม กรรมสิทธิ์ที่ดินและประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการทำกิน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้การฟื้นฟู ชุมชน ท้องถิ่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ประชากรและชุมชนเข้มแข็งโดยอาศัยศักยภาพของชุมชนเป็นหลักมากกว่าการรอรับความช่วยเหลือที่ไม่มีความแน่นอน และเป็นการเพิ่มหนทางที่จะเสริมให้ภาคประชาชนมีบทบาทร่วมในการฟื้นฟูชุมชน สื่อมวลชนก็สามารถแสดงบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูล กระตุ้นจิตสำนึกประชากรในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสภาวะแวดล้อม ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่อสาธารณชนที่จะรับรู้ และมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ประสบภัย และให้องค์กรภาครัฐได้รับรู้ปัญหาจากพื้นที่ในการจัดสรรทรัพยากรแก่ผู้ประสบภัยอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม เพื่อขจัดความขัดแย้งในสังคม นอกจากนี้ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรระหว่างประเทศก็มีความสำคัญสำหรับเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล เรียนรู้ประสบการณ์และบทเรียนจากกันและกันในการบริหารจัดการดูแลผู้ประสบภัยเพื่อลดจุดอ่อน และปิดช่องว่างใดๆ ที่จะลดประสิทธิภาพในการฟื้นฟูชุมชนและการดำรงชีพของประชากร สุดท้าย การสื่อสารและความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างพันธมิตรทุกฝ่ายทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศจะช่วยเสริมศักยภาพของกัน

และกันในการทำงานเพื่อเป็นหนทางลดภาวะความยากจน อันเป็นผลจากภัยพิบัติธรรมชาติและช่วยเสริมให้เกิดความมั่นคงแก่ชีวิตมนุษย์ในทุกสังคม

การจัดงานครบรอบ 1 ปี เพื่อรำลึกถึงผู้เสียชีวิตและครอบครัวในทุกประเทศแถบทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดียที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิได้ผ่านไปแล้วเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2548 ส่วนหนึ่งของงานนี้ควรจะใช้เป็นสิ่งที่เตือนใจว่า ครอบครัวของประชากรที่รอดจากภัยพิบัติธรรมชาติต่างๆ ที่กล่าวแล้วทั้งหมดในหลายส่วนของโลก ยังคงดำรงชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก และยังคงต้องการความช่วยเหลือให้สามารถพลิกฟื้นชีวิตขึ้นมาได้เป็นปกติสุขอีกครั้ง ความมั่นคงของมนุษย์ไม่อาจเกิดขึ้นได้ โดยเพียงผ่านความพยายาม และแผนพัฒนาที่สวยหรูใดๆ ที่กำหนดกันขึ้นโดยองค์ระหว่างประเทศ หากตราบใดความหิวโหย ความอดอยาก ความยากจน ยังคงดำรงอยู่กับมนุษย์จำนวนอีกไม่น้อยในโลกนี้

References

มติชนรายวัน “รายงานพิเศษ : บันทึกโลก 2005 นาฬิกาที่พลิกโฉมหน้าโลก” วันพุธที่ 28 ธันวาคม 2548.

ศูนย์สนับสนุนการฟื้นฟูผลกระทบจากภัยพิบัติสึนามิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **ข้อเสนอทางวิชาการ
แผนฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิ แถบฝั่งทะเลอันดามัน เสนอต่อ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เอกสารอัดสำเนา) 2548.**

Kim Hak-Su “Building post-tsunami future” **Bangkok Post.** June 5, 2005.

Obaid Thoraya Ahmed “How the ICPD Programme of Action Promotes Poverty Alleviation and
Human Rights” Population, Reproductive Health and the Millennium Development Goals.
New York : UNFPA 2002.

Onnuch Hutasingh, “Workers face economic crunch” **Bangkok Post.** September 4, 2005.

REUTERS. “Race against time for aid. South Asia earth-quake relief operation” **Bangkok Post.**
October 26, 2005.

REUTERS. “Another tremor hits.” **Bangkok Post.** December 14, 2005.

United Nations **Summary of the Programme of Action of the International Conference on Population
and Development.** ICPD 1994. New York : United Nations Department of Public
Information, March 1995.

United Nations. **Population Challenges and Development Goals.** New York : UN Department of
Economic and Social Affairs, Population Division, 2005 : 37.